

[Hauge.]

riksanske Selskab. Jeg gaar ud fra, at han har opnaaet, hvad der overhovedet kunde opnaas. Det eneste, jeg har at gøre Indvending imod, er, at den højtærede Minister ikke har indhentet Finansudvalgets Sanktion til denne Kontrakt. Jeg synes, at den højtærede Minister burde have henvendt sig til Finansudvalget for at faa Tilslutning til Kontrakten eller i hvert Fald til Kontraktens Karakter. Jeg ved, at den højtærede Minister vil sige, at det ikke var muligt, inden Rigsdagen sluttede, at faa Kontrakten endelig udformet, saaledes at alle Enkeltheder var klarlagt. Jeg tror imidlertid, at det er rigtigt, at det bliver Rigsdagen, der sanktionerer saadanne omfattende Kontrakter, og jeg vil ogsaa tro, at den højtærede Minister er enig i den Betragtning, at det, naar det overhovedet er muligt i Fremtiden at gøre det, bør gøres.

Med Hensyn til den af mig med Kryolitmine- og Handels-Selskabet i 1926 sluttede Tillægskontrakt skal jeg oplyse følgende: Jeg gentager, at Staten ejer de Arealer, der findes deroppe paa Grønland, hvori der findes Kryolit. Staten har for mange Aar siden bortforpagtet disse Arealer og givet Koncession paa Kryolitudvinding paa Grønland til Kryolitmine- og Handels-Selskabet her i København, og dette Selskab har igen solgt Kryolitten dels til Øresunds kemiske Fabrikker, og solgt Kryolitten til disse Fabrikker i samme Periode, som de har Kontrakt med Staten. Saa længe Selskabet har Ret til at bryde Kryolit, har det Forpligtelse til at levere den Kryolit, som Øresunds kemiske Fabrikker har Brug for. Desuden solgte Mineselskabet det, man havde Brug for i Amerika, men man maatte kun levere et begrænset Kvantum uden særlig Tilladelse. Det solgte man til det amerikanske Selskab, der populært kaldes Pennsalt, et Selskab, der befatter sig med mange andre Ting end Forarbejdning af Kryolit.

I 1914 fik Kryolitmine- og Handels-Selskabet her i Danmark saa Koncessionen forlænget for 24 Aar, saaledes at den Koncession, som gjaldt, da jeg blev Indenrigsminister, gælder endnu og gælder indtil 1938. Da Koncessionen blev forlænget i 1914, blev der fastsat en noget højere Afgift til Staten end hidtil, grundet paa, at Kryolitten nu kunde finde en anden Anvendelse, kunde bruges i en kostbarere Produktion end tidligere, saa Fortjenesten blev større for Mineselskabet.

Jeg fandt imidlertid snart ud af, da

jeg havde faaet med Sagen at gøre, at Mineselskabet tjente for mange Penge i Forhold til den Afgift, Staten fik, og jeg kom ogsaa paa det rene med, at Minen, set fra Statens Synspunkt, ikke blev drevet saa hensigtsmæssigt, som det var ønskeligt. Det gik imidlertid ikke an at hævde, at Selskabet havde forbrudt Koncessionen, thi Staten havde i alle Aarene haft en Kontrolør paa det Sted, hvor Kryolitten blev brudt, og denne Kontrolør havde aldrig indberettet til Staten, at Driften ikke var hensigtsmæssig, i hvert Fald havde Staten aldrig taget sig af Sagen. Kontroløren havde aldrig indberettet til Staten, at Mineselskabet behandlede en Del Kryolit, der ikke indeholdt en tilstrækkelig høj Procent ren Kryolit, paa en Maade, som ikke var ønskelig. Denne Kryolit blev nemlig til Dels hældt ud i Havet. Men saaledes som Forholdene laa, kunde det ikke nytte at hævde, at Kryolitselskabet havde forbrudt Koncessionen. Jeg lod selvfølgelig Sagen prøve af de Autoriteter, de Institutioner, som jeg havde Adgang til at henvende mig til; Kammeradvokaturen fik hele Spørgsmaalet til Behandling, og da jeg ikke vilde udsætte mig for — det kunde jeg naturligvis ikke gøre — at blive Aarsag til, at Staten fik en Erstatningsproces, rettede jeg mig efter Kammeradvokatens Opfattelse, som var den, at det ikke med Føje kunde siges, at Mineselskabet havde forbrudt Kontrakten, hverken ved sin Forarbejdning af Kryolitten oppe i Grønland eller paa anden Maade.

Jeg var saaledes henvist til at forhandle med Mineselskabet, hvis jeg vilde opnaa en noget bedre Stilling for Staten. Jeg gik til denne Forhandling, og det lykkedes mig at faa Mineselskabet til at forstaa, at Staten havde et moralsk Krav paa, at der blev ydet en større Afgift end hidtil. Men da Mineselskabet var bundet til Øresunds kemiske Fabrikker og skulde sælge til disse til en bestemt Pris, og da Øresunds kemiske Fabrikker var Staten ganske uvedkommende og Staten dette Selskab ganske uvedkommende, maatte Forhandlingerne blive vanskelige. Resultatet blev dog, at baade Øresunds kemiske Fabrikker og Kryolitmine- og Handels-Selskabet indgik paa at yde Staten mere. Der blev oprettet en Tillægsoverenskomst, som betød, at der til Staten blev udbetalt imellem $2\frac{1}{4}$ og $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. ekstra for Aaret 1925 — altsaa udover, hvad man var berettiget til ifølge Kontrakten af 1914 —, idet det lykkedes mig at faa Tillægsoverenskomsten givet tilbagevirkende Kraft for dette Aar, 1925, hvor der havde